

ANTONI BASCOMPTE, ENCARREGAT DE LES FINANCES DE L'ESGLÉSIA CATALANA

Text: FRANCESC VIADEL / Fotos: XAVIER CARRIÓN

"La fe passa pel cor i travessa la cartera"

Antoni Bascompte (Barcelona, 1928) ha estat el primer laic encarregat de portar les finances de l'església catalana. Durant vuit anys ha presidit també la Fundació Enciclopèdia Catalana. Aquest nacionalista de tradició cristiana respon ara sobre l'humà i el diví.

Senyor Bascompte, quin és el seu origen familiar?

—El meu pare era empresari. Pertanyia a una classe mitjana benestant. Vam patir la guerra notablement... de la guerra tinc uns records vius encara que sols tenia vuit anys... la cremada de capellans sobre les garveres, aquella olor de carn rostida al poble, a l'Ametlla de Segarra, una cosa impressionant. Acabada la guerra, nosaltres, que havíem estat altament perseguits, pensàrem que això s'havia acabat. Però no, va començar llavors una altra persecució: la dels feixistes. I després, al cap de dos o tres mesos, jo ja era antifranquista. Sobretot, a mesura que van arribar les notícies del que havia passat a l'altra banda... jo recordo amb emoció el relat d'una noia navarresa de l'afusellament del seu pare per ser simplement navarrès. Avui diríem, més aviat, partidari d'Euskadi. Ella plorava i jo també, i a partir d'aquí jo vaig anar interessant-me, veient que les coses no eren tan clares. En definitiva, no he estat franquista mai.

—Suposo que la seva era una família de conviccions cristianes?

—Sí, és curiós, perquè la meua mare —que venia d'una família benestant— tenia uns pares furibundament esquerrans. Republicans anticlericals. No la meua mare, eh!, però vaja, a casa meua el que predominava era la formació cristiana.

—A part de la influència religiosa de la seva família tinc entès que la universitat va refermar-lo més que ningú en les seves conviccions.

—Sí. Bé, primer, jo vaig anar als escolapis, que en

aquell moment, de les escoles religioses, era la més liberal. I en tinc un gran record perquè per altra banda als patis, el tu a tu, sempre era en català. Però, en acabar el batxiller, entro a la universitat i m'influència el pare Bassols, un jesuïta *torresibagià*, que tenia molt de mèrit en aquella època, això en aquell moment era excepcional en un context de nacional-catolicisme.

Era una garantia. D'allà vaig saltar a Acció Catòlica, i després la revolució: la nova Acció Catòlica, amb mossèn Bardés i mossèn Batllés, un home d'una gran vitalitat. La cançó oficial d'Acció Catòlica llavors era "*Caballero español i cristiano*" i, tot i així, dins del grup, els anys 55 i 56 ho publicuem tot en català.

—Quina fou llavors la seva formació universitària?

—Dret. Sóc condeixeble de Joan Reventós, de Pep Espar, d'Oliart Sausol, que fou ministre d'Indústria d'UCD. Cal dir que era un moment de moltes reaccions. Ens sentíem molt catalans, i érem bàsicament cristians, i en fi... alguns, com l'Espar, tiraren per l'acció més directament política i d'altres, com jo, per l'església, que va fer molt per la recuperació lingüística.

—Hi ha un fenomen que no s'ha produït al País Valencià ni a les Illes: el binomi església catalana-

nacionalisme.

—Sí... aquí això, és un fet real. Abans de la guerra ja hi havia una tradició; finalment la campanya "Volem bisbes catalans" fou definitiva, i aleshores, els bisbes van començar a ser catalans. El bisbe Masnou de Vic, per exemple, mereix un monument perquè va ser sempre un defensor de la catalanitat. Gràcies a ell va

"L'economia és necessària per a tota activitat humana, però hauria de ser també un signe evangèlic, un signe de caritat, de solidaritat, etc., que hi hagués una certa redistribució."

XAVIER CARRIÓN

sortir el *Tretze Vents*, també el *Cavall Fort*. No cal dir ja Montserrat i del paper que va representar, tots els bisbes són de la corda. Aquesta és la realitat.

—*Quin és el paper que ha fet en la seva vida el bisbe Narcís Jubany?*

—Quan jo era vice-president dels moviments catòlics a la universitat, en aquells moments, el doctor Jubany era el bisbe auxiliar. Jo llavors tenia la sang més calenta i em revoltava per tot. Jubany era la persona que sempre em calmava. Jo devia tenir raó amb ell, perquè després, al concili va ser un dels homes més oberts... la sintonia amb Jubany sempre ha estat extraordinària.

—*Vostè és el primer laic de tota la història que s'encarrega de les finances de l'església?*

—De segles ençà sóc el primer laic. Coneixia el doctor Jubany, jo era una persona d'Acció Catòlica, vaig estar catorze anys a l'Institut Catòlic d'Estudis Socials

de Barcelona, que va tenir un gran pes deu o quinze anys abans de la mort de Franco. Amb aquesta trajectòria un dia el doctor Jubany em suggerí que hauria d'encarregar-me de les finances de l'església. Recordo que li vaig dir que no, perquè feia a penes dos mesos que li havia demanat dos anys sabàtics. Però, finalment, vaig acceptar. Érem a l'any 1978, a l'octubre em criden per ser delegat d'economia. Han estat els tretze anys més gratificants de la meua vida. El doctor Jubany tenia la gran virtut de saber discutir. Era accessible al raonament.

—*I és vostè qui emprèn la gran reforma de les finances de l'església catalana. Una reforma difícil?*

—Bé, era una reforma buscada, desitjada...

—*Tinc entès que va haver-hi moltes resistències.*

—Vaig trobar petites resistències. Un cop vaig comentar al canonge

que havia portat el tema de finances que tenia dificultats amb algunes parròquies. El canonge, el doctor Cots, va aixecar els braços i fent el gest d'abraçar-ho tot, va comentar irònic: "oh! És que els religiosos són educats en el *santo recogimiento!*" (*Riu*). El doctor Cots era un home d'una gran cultura, el que passa és que llavors hi havia sistemes més moderns per comptabilitzar que ningú no li havia explicat. Anava fent com a l'edat mitjana.

—*Quan vostè es troba tot això, de segur que pensà: quin desastre!*

—No, un desastre no... hi havia molt bona voluntat, però sí una gran desorganització. Però miri, pràcticament tothom i primerament el doctor Jubany, va respondre molt bé a una reforma que va ser molt profunda. Tot el que es va modificar fou consensuat.

—*Quins van ser els eixos de la reforma?*

—Aconseguir l'autosuficiència de l'economia ecle-

sial. Sóc partidari de l'autosuficiència total. Això requereix unes campanyes de reeducació, de conscienciament de la feligresia. Parlem d'una autosuficiència pel que fa al tema religiós perquè, és clar, una altra cosa és el patrimoni. Crec que és un problema més de decisió política que no tècnica. D'altra banda, fer unes finances solidàries. El que no pot ser, és que hi hagi unes parròquies riques que puguin pintar set vegades i d'altres que no ho hagin fet ni una sola vegada en vint anys. L'economia és necessària per a tota activitat humana, però hauria de ser també un signe evangèlic, que és el meu *desideratum*... un signe de caritat, de solidaritat, etc., que hi hagués una certa redistribució. La fe veritable passa pel cor i travessa la cartera amb alguna aportació llevat del cas que no hi hagi cartera.

—*L'església encara rep aportacions patrimonials de particulars?*

—Allò dels llegats no vull dir que no n'hi hagi cap, però són poquíssims... puc dir-ho amb seguretat.

—*I el tema de les Pies Fundacions i dels diners que remenen? De quants diners parlem?*

—De Pies Fundacions, n'hi ha moltes, no podria concretar-li, en són milers. De l'any que vulgui, això seria una tesi doctoral, descobriria que són misèria (en el sentit econòmic). Després, hi ha fundacions autònomes i aquestes van a banda. Són aquelles que tenen un òrgan propi de gestió i dins d'aquestes, n'hi ha de dues menes: les de dret públic, que tenen béns eclesiàstics i necessiten del permís del bisbe per poder vendre alguna cosa, i les privades, que poden fer el que vulguin. D'aquestes últimes, n'hi deu haver un centenar i el que aporten a l'església i res és el mateix.

—*La gent continua sense entendre ben bé com funciona això dels diners i l'església? Molts pensen que*

aquí s'amaguen coses...

—Vist des del carrer, no s'entén massa. Ni tan sols l'administració —i això és gravíssim— entén com funciona a aquest nivell una parròquia. La de Rubí en una ocasió va rebre una carta que posava: "Arzobispado de Barcelona. Sucursal de Rubí".

—*Bé, i en el cas de l'economia d'una parròquia, la mateixa parròquia s'organitza, oi?*

—Exactament. Cada parròquia té els seus ingressos i els administra. Però, totes elles paguen una part proporcional dels seus ingressos al Fons Comú Interdiocesà (FCI), que redistribueix els diners.

—*I que hi ha del mite de la presència omnipresent de la Banca Vaticana a casa? Què manen?*

—A nosaltres res. No hi tenim res a veure. El Vaticà, el que fa és demanar de tant en tant diners a les diòcesis. Abans es donava al Vaticà el que se'n deia el donatiu de Sant Pere, que era ridícul. Després es va fer

"És una autèntica barrabassada acusar l'arquebisbe Carles d'una operació de blanqueig de diners. Qui el coneix sap que és impossible. La justícia italiana, al meu parer, està actuant sense cap base."

una llista del que hauríem d'enviar...

—Ecolti, què hi ha dels comptes de l'arquebisbat de Barcelona a la Banca Vaticana?

—Això és un mite absolut. L'arquebisbat de Barcelona no hi té absolutament res a veure.

—Què en pensa, dels escàndols en què s'ha vist involucrada la banca vaticana, el cas Marcinus, etc.

—Sincerament, no en sé res, crec que Marcinus va ser enganyat, que actuà de bona fe.

—L'església fa inversions en bancs privats?

—D'on vénen els diners de l'església seria la pregunta! Una font dels ingressos són els diners que vénen de l'estat. Ara, la major part prové dels ingressos dels fidels. Pel que fa a les rendes del patrimoni, són mínimes. A Barcelona tenim un terreny d'unes 10 hectàrees, que és d'una parròquia i està llogat des de temps immemorials. El preu de lloguer l'any és de 7 pessetes. D'altra banda, quan es ven alguna cosa, és obligatori invertir en béns segurs, rendes fixes de l'estat o privades o si són molt segures, doncs variables en

borsa, però això no representa res. Almenys a Barcelona jo li puc dir que en renda fixa potser hi ha 600 milions de pessetes i uns 400 en renda variable... comparat amb les despeses que té l'església, no és res. Pensi que en els tretze anys que hi vaig estar es van fer 93 noves parròquies...

—Vostè mateix s'encarregava de l'administració d'aquestes rendes?

—Jo mateix i una comissió de tècnics. El meu parer sempre era que com menys rendes variables, millor.

—Hi ha un tema inevitable. El de l'arquebisbe Carles i l'escàndol que ha esclatat a Itàlia. Què en pensa vostè?

—Crec que és una autèntica barrabassada. Qui coneix l'arquebisbe sap que és impossible. Els diners no són el seu món. El veig absolutament incapaç, a ell i a qualsevol de la cúria. Però també perquè 100 milions de dòlars, que són deu mil milions de pessetes [Quan-

—Després d'haver presidit durant vuit anys la Fundació Enciclopèdia Catalana, no creu que al projecte li ha mancat una mica de valentia a l'hora d'estendre's a la resta dels Països Catalans?

—És possible que ens hagi mancat valentia o que sobri timidesa. Però no voldria donar la sensació que imposem res. Sí, sí... és molt possible que ens hagi mancat presència social. Un fet imputable a la timidesa..., però també hi ha hagut condicionants polítics que suposo que no cal que li expliqui.

una conspiració nascuda enmig de la polèmica entre "montinians" i Opus Dei?

—Em costaria molt de creure. Hi ha certa tendència a pensar que els de l'arquebisbe Carles són els de l'Opus, i de fet l'arquebisbe ho havia estat..., però em costaria molt de creure. D'altra banda els montinians som d'una bona fe angelical!

—Amb tot, se sol dir que els diners blanquejats serien del mateix arquebisbat, però el que diu la justícia italiana és que vingueren de fora i que algú de dins de l'església garantia l'operació...

—No, no és el tarannà... miri, jo m'he vist, per exemple, en el cas del que se'n diu l'"hereu de confiança". Algú t'oferia una herència a canvi de repartir-la entre ell i l'església, i sempre m'hi he negat...

—I l'església és capaç de generar diner negre?

—No, nosaltres paguem religiosament (Riu) per tot.

titat que presumptament hauria estat implicada en l'operació de blanqueig], l'arquebisbat no els ha vist mai. Entre el FCD, i la mitra i no sé què es movien uns 800 milions.

—I d'on han sortit, doncs, els noms d'Ignacio Sala, Montserrat Romeu, Rocío Agustín... relacionats amb l'arquebisbe?

—No ho sé.

—No els coneixien vostès?

—Són absolutament desconeguts.

—I com a advocat, què pensa de l'actuació de la fiscalia italiana?

—Penso que fan acusacions sense cap base. Acusar l'arquebisbe és grotesc.

—El fet que just després de l'escàndol saltés Abel del Ruste, aleshores encarregat de finances de l'església, ha enterbolit aquesta història...

—Els puc assegurar que Abel del Ruste havia presentat la dimissió mesos abans que esclatés això perquè estava cansat. Acceptar la dimissió justament llavors crec que va ser fruit de cert nerviosisme del bisbat.

—És partidari de la teoria que tot això ha estat

XAVIER CARRIÓ

